УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
197/10.06.2025

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р арх. Георги Николов Георгиев,
Департамент "Архитектура", Нов български университет

ОТНОСНО: Дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен "доктор" по професионално направление 5.7. "Архитектура, строителство и геодезия"

Тема: „ПРЕУСТРОЙСТВО НА ИЗОСТАВЕНИ КАЗАРМИ В СЪВРЕМЕННИ ЖИЛИЩНИ ФОРМИ"

Автор: арх. Фатма Неджми Мюмюн,
докторант в редовна форма на обучение,
Архитектурен факултет, Катедра „Жилищни сгради"
Университет по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ), София.
Научен ръководител: проф. д-р арх. Иван Данов

Рецензията е представена в качеството ми на:

- Член на научното жури, назначено със Заповед № 327 от 30.04.2025 г. на Ректора на Университета по архитектура, строителство и геодезия, на основание на чл. 4, ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), доклад на Декана на Архитектурния факултет и протокол №10 от 29.04.2025 г. от Решение на Факултетния съвет, направено по предложение на катедра „Жилищни сгради";
- Член на журито по конкурса с решение на Научното жури от първото му заседание

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от 135 страници, в които са включени 94 фигури, изображения и чертежи, 30 от които са на автора. Библиографията съдържа 64 номерирани информационни източника, от които 41 са на кирилица, 5 на латиница и 18 други източници (интернет страници). Информационните източници включват книги, монографии, научни статии и доклади, разговори, дебати, дискусии, интервюта и др.

Актуалността на труда е свързана с многоаспектните проблеми, възникващи при реконструкцията на съществуващите градски терени и ролята на бившите казарми с отпаднали функции, които в настоящите условия се превръщат в купчина рушащи се

постройки и занемарени площи и придават неприветлив и неестетичен вид на градовете. Въпросът за интегрирането на военните терени с отпаднали функции е много актуален в контекста на новата история на България и развитието на населените ни места в последните десетилетия. Реновирането, промяната на предназначението и на съществуващи изоставени сгради е дългогодишна практика, която се прилага успешно както в България, така и по целия свят. Потенциалът за преобразуването на бившите военни сгради вече е установен и има примери за успешното прилагане на такъв тип трансформации. Все още в условията на България съществуват ред неизяснени аспекти в перспективното развитие на тези бивши военни терени в рамките на съществуващата жилищна среда, което определя и актуалността на дисертационния труд.

Целта на изследването е да се оцени потенциала на военните сгради и комплекси с отпаднала необходимост, като на този основа се формират теоретични насоки и практически препоръки за възможностите за тяхното преустройство в жилищни такива от гледна точка на архитектурната теория и наука. Трудът изследва бившите военните територии, в частност сградния фонд годен за преустройство в жилищни единици, отговарящи на съвременните пространствени и строително-конструктивни изисквания и нужди. Разработва се градоустройствена и архитектурно - функционална концепция и се формулират принципни строително – технологични насоки за преустройство на казармените сгради и територии в съвременни жилищни структури за обитаване.

Към по съществените **Задачи на изследването** могат да се отнесат:

- Формулиране на основните характеристики на военните територии и казармените сгради.
- Обобщение на архитектурно-строителната типология на казармените сгради.
- Извеждане на водещи принципи за преустройство на казармените сгради.
- Изработване на конкретни предложения за архитектурно-функционални преустройства на казармени сгради, конструктивно укрепване и инсталационно осъвременяване.

Методите на изследването включват:

- Анализ, обхващащ актуално състояние на изоставени казармени сгради и територии в страната; примери на вече изпълнени преустройства на такива зони в България и чужбина;

градоустройствени и архитектурно-функционални потенциали на военните територии;

- Синтез, включващ определяне на актуалните проблеми на изоставените казарми; структуриране на архитектурно - строителни принципи за преустройство; извеждане на градоустройствени и архитектурно-функционални предложения, както и строително – технически и инсталационни насоки; формулиране на управленски подходи, засягащи държавното и общинското управление.

Обхватът на изследването включва: военни територии и сгради с отпаднала необходимост; териториите разположени в обхвата на големите градове, с потенциал за жилищно строителство. Изследването е насочено към възможностите за адаптация на конкретни налични военни сгради с техните обемно-пространствени характеристики и конструктивно състояние. С оглед развитие на предложения за нови функции на тези сгради и извеждане на основни насоки за развитието на изоставените военни територии.

Теза на изследването е, че военните територии и сгради с отпаднала необходимост притежават значим градоустройствен, архитектурно-функционален, конструктивен, и социален ресурс, който позволява оптималното им интегриране в контекста на съществуващата градска среда и съвременни зони за обитаване. Трудът се базира на обстойно изследване и анализиране на настоящото състояние на казармите и доказване на възможността за преустрояването им в модерни жилищни сгради и комплекси, отговарящи на потребностите на бъдещите ползватели, като се спазват всички законови изисквания на действащата нормативна уредба в България. Предлагат се функционални и обемно- пространствени решения, съобразени с архитектурните и конструктивни дадености на изоставените казармени сгради.

Към по-съществените теоретични и приложни приноси на дисертацията могат да се отнесат:

- **Теоретични:**

А. Изясняване на основните градоустройствени, архитектурно-функционални, конструктивни и строително – технически характеристики на военните територии и сгради с отпаднала необходимост.

Б. Извеждане на масово прилаганите в практиката подходи за строителство на едноетажни, двуетажни и многоетажни казармени сгради.

В. Формулиране на основни принципи за преустройство на казармени сгради за жилищни функции.

- **Приложни:**

А. Формулиране на градоустройствени насоки разработване на конкретни предложения за ревитализиране и благоустрояване на военни територии в контекста на потребностите на бъдещите ползватели.

Б. Структуриране на целесъобразни управленски подходи при осъществяване на процеса на преустройството, включително оценка на съществуващите сгради, планиране, финансиране и контрол на изпълнението.

Значение на дисертацията и възможности за приложение

Дисертационния труд е насочен към архитекти, урбанисти, инвеститори, административни органи, Министерството на отбраната и всички, които имат интерес към ревитализацията на бивши военни територии и сгради с отпаднала необходимост. Дисертацията дава професионална основа за разработване на нормативни и планови документи, управленски стратегии и политики, устройствени планове, инвестиционни проекти свързани с възможностите за ефективно и съвременно преустройство на тези територии и сгради.

Дисертацията е добре структурирана, като авторът последователно и убедително излага тезите си. Приложените от арх. Фатма Мюмюн методи на научно изследване и позволяват да постигне успешно поставените в дисертационния труд цели. Дисертационният труд е разработен на високо професионално равнище, като напълно покрива изискванията за присъждане на образователната и научна степен "доктор". Авторът има две публикации в специализирания Годишник на университета по архитектура, строителство и геодезия, с което удовлетворява нормативните изисквания. Авторефератът представя изчерпателно научното изследване и отговаря на нормативните изисквания. В него адекватно са изложени съдържанието, основните постановки, постигнатите резултати и научните приноси на дисертационния труд.

Заключение

Рецензентът с убеденост дава положителна оценка на представения от арх. Фатма Неджми Мюмюн дисертационен труд, тъй като той разработва цялостно, последователно и контекстуално актуална за развитието на българската архитектурна теория и практика тема. Той съдържа научни резултати, представляващи оригинален научен принос в българската архитектурната наука.

Дисертацията отговаря по убедителен начин на всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България, правилника към него и нормативните документи на Университета по архитектура, строителство и геодезия.

Предвид гореизложеното, предлагам на почитаемото Научно жури да присъди на арх. Фатма Неджми Мюмюн образователната и научна степен "доктор" по професионално направление 5.7. "Архитектура, строителство и геодезия".

9 юни 2025 г.
гр. София

Изготвил рецензията:
проф. д-р арх. Георги Г'еоргиев